

แนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 แบบมีส่วนร่วม Participative Approach to Promote the Reading Habit for Grade 1-3 Students

เพ็ญแข ภูผายาง*

Piangkae Poophayang

สุรินทร์ ภูสิงห์*

Surin Pusing

ปณิธาน วรณวัทย์*

Panithan Wannawan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหา ปัจจัย เงื่อนไขการส่งเสริมการอ่านหนังสือของเด็ก 2. เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการอ่านหนังสือได้ แบบมีส่วนร่วม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ระยะ รวม 10 ขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า 1) สถานการณ์ปัญหา ปัจจัย เงื่อนไขการส่งเสริมการอ่านหนังสือของเด็ก พบว่าขาดงบประมาณในการดำเนินการ ผู้ปกครองไม่มีเวลาได้ใกล้ชิดกับลูก จำนวนหนังสือต่อการให้บริการนักเรียน และคุณภาพหนังสือที่กระตุ้นความสนใจของเด็กไม่เพียงพอ ผู้ปกครองและชุมชนไม่มีหนังสืออ่านเสริมให้กับเด็ก ครู ผู้ปกครองและชุมชนขาดการประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม โครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านที่ผ่านมาขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและจริงจัง ขาดรูปแบบและกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 2) รูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการอ่านหนังสือได้ โดยการมีส่วนร่วมมีการส่งเสริมและจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้ การจัดหาหรือระดมทรัพยากรหนังสือเพื่อเด็กทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพหนังสือ มีการร่วมมืออย่างเข้มแข็งของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ด้วยรูปแบบ ดังต่อไปนี้ (1) การเป็นแบบอย่างด้านการอ่าน (Modeling) ผ่านกิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกวัน และฟิชั่นน้องอ่าน (2) การร่วมปลูกฝังเรื่องการอ่านอย่างต่อเนื่อง (Cultivating) ผ่านกิจกรรมการอ่านหน้าเสาธง และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน ทั้งที่บ้าน และโรงเรียน (3) คือการสร้างค่านิยมการอ่านเชิงประจักษ์ผ่านกิจกรรมร่วมกันอ่าน (Value Clarification) ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายดังต่อไปนี้ ชื่อนี้หนังสือนิทานผู้ปกครองอ่านให้ลูกฟัง (การปลูกฝังการอ่าน) ปูย่าตายายลงป่าน้ำอาอ่านให้หลานฟัง (การปลูกฝังการอ่าน) เพื่อนบ้านอ่านหนังสือให้เด็กฟัง (การปลูกฝัง, สังคหวัตถุ และ อ่านหนังสือทุกวัน วันละ 15 นาที ก่อนหรือหลังอาหารเย็น (การสร้างค่านิยม)

คำสำคัญ : การอ่าน / การมีส่วนร่วม / กรณีศึกษา / วิจัยเชิงปฏิบัติการ

*อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Faculty of Education Chaiyaphum Rajabhat University

ABSTRACT

This research aimed to : 1. to study the factors promoting the reading and 2. to study the participative approach to promote the reading habit for grade 1-3 students. This research was acted in 2 circles with 10 steps. The findings of the study revealed that : 1) The factors promoting to reading of children found that parents did not have time to get closer of reading. A number of books per student services and quality books that stimulate children's interest were not enough. Parents and community were hardly supplementary reading books to children. Overall teachers, parents and the community lacked of a concrete cooperation projects and activities that promote reading, the lack of implementation of ongoing, serious patterns and mechanisms to mobilize and encourage a love of reading. 2) The participation was promoted and organized following the procurement or resource books for children, both in quantitative and quality. A strong partnership of schools, parents and the community was good way to do with the following approach: (1) a model of reading (Modeling) through all of their daily activities such as daily reading and coaching reading by brotherhood of the students. (2) The co-cultivation of continuous reading (Cultivating) through reading Interface and provide an environment conducive to read both at home and school (3) Creative value through empirical reading activities reading (Value Clarification). These activities were as follows, Parents read to their children, grandparents, uncles, aunts, neighbors, reading to children (to cultivate the reading) with reading

Keywords : Reading / Participation / Case study / Action Research

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่างๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง ความเป็นจริงการอ่านไม่ได้มีความสำคัญต่อนักเรียนหรือนักศึกษาเท่านั้น แต่บุคคลทั่วไปก็อาจแสวงหาความรู้ได้ด้วยการอ่าน การอ่านเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ผู้อ่านมากย่อมรู้มาก และถ้านำความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ต่อสังคม สังคมนั้นย่อมมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควรอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่เยาว์วัย จึงเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งการอ่านยังเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาหากเริ่มต้นดี รากฐานการอ่านของเด็กก็จะดี (Education, Ministry, 2003a; Saaram, B., 2009; Khuphiranan, C., 1999) การอ่านหนังสือเป็นการพัฒนาตนเอง และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในการพัฒนาคนและพัฒนาสังคม การอ่านหนังสือของคนไทยเป็นกิจกรรมที่ไม่แพร่หลายแม้ในหมู่ผู้รู้หนังสือแล้ว โดยเฉพาะการอ่านหนังสือที่ดีและมีสาระยิ่งน้อยลงไปอีกสาเหตุมีอยู่หลายประการนับตั้งแต่การขาดแคลนหนังสือที่ดีและตรงกับความสนใจของผู้อ่าน การขาดแคลนหนังสือที่จะยืมอ่านได้ ไปจนถึงการดึงความสนใจและการแย่งเวลาของสื่ออื่นๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ รวมทั้งขาดการชักจูง การกระตุ้น และมีนิสัยรักการอ่านทั้งในและนอกโรงเรียน เมื่อ

เทียบกับความเพลิดเพลินและการได้ฟังได้รู้เห็นเรื่องต่างๆ จากโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียงแล้ว การอ่านหนังสือเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องใช้ความพยายามมากกว่า และต้องมีทักษะในการอ่าน ถ้าจะให้การอ่านหนังสือเกิดเป็นนิสัยจำเป็นจะต้องมีการปลูกฝังและชักชวนให้เกิดความสนใจการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (Education Ministry, 2003b)

จากรายงานสถิติการอ่านหนังสือของคนไทยพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังและบ่มเพาะตั้งแต่เยาว์วัย ข้อมูลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าคนไทยอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ใช้เวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนและเวลาทำงาน วันละเฉลี่ย 39 นาที โดยกลุ่มที่ใช้เวลาอ่านมากที่สุดคือ กลุ่มเยาวชน เฉลี่ย 46 นาที ซึ่งเป็นสัดส่วนเวลาอ่านหนังสือที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับอีกหลายประเทศนอกจากนี้ ผลสำรวจ ยังพบว่า สัดส่วนการอ่านหนังสือของเด็กเล็กนอกเวลาเรียนในกลุ่มที่อ่านทุกวันนี้เพียง ร้อยละ 18.5 ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเด็กที่อ่านหนังสือนานๆ ครั้ง ร้อยละ 14.9 โดยกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มเด็กที่อ่านสัปดาห์ละ 2-3 วันประมาณ ร้อยละ 39.6 (National Statistics Office, 2009) ด้วยเหตุเหล่านี้จึงทำให้ไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และปัญหาเหล่านี้ ต้องได้รับการแก้ไข เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านเป็นความสามารถของมนุษย์ที่เข้าใจ ในการสื่อความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ เข้าใจในเนื้อเรื่อง และแนวความคิดจากสิ่งที่อ่าน ดังนั้น การอ่านจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ในการเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีความคิดกว้างไกล มีความทันสมัย เสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความคิดสร้างสรรค์รู้จักใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ รู้แนวทางในการแก้ปัญหา และรู้วิธีการที่จะค้นคว้าต่อไป ตลอดจนการแสวงหาความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ตื่นเต้น เราได้ตลอดเวลารู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และครอบครัว หากขาดทักษะในการอ่าน นอกจากจะทำให้ไม่รักการอ่านหนังสือ ไม่กระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ (Na Phatthalung, S., 2008) และยิ่งก่อให้เกิดพัฒนาการแก่เด็กใน 4 ด้านต่อไปนี้ 1) พัฒนาการด้านสติปัญญาการอ่านหนังสือเป็นกิจกรรมที่สมองต้องทำงานด้วยการคิดตีความวิเคราะห์และฝึกการสร้างจินตนาการจากตัวหนังสือให้เป็นภาพ 2) พัฒนาการด้านภาษา ซึ่งคนที่มีทักษะการอ่านที่ดีจะมีทักษะในใช้ภาษาเพื่อการพูดและการเขียนที่ดีตามไปด้วย 3) พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ร่วมกิจกรรมอ่านหนังสือให้ลูกฟังความผูกพันที่ตื้นระหว่างกันจะเกิดขึ้นเป็นการปูพื้นฐานของพัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจที่มั่นคงนอกจากนี้การอ่านหนังสือยังให้ความสนุกสนานความบันเทิงจิตใจผ่อนคลายและ 4) พัฒนาการด้านสังคม เด็กที่มีพื้นฐานทางอารมณ์ที่มั่นคงมีสายสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดีจะสามารถสร้างความสัมพันธ์กับสังคมรอบข้างได้ดี (Education Ministry, 2003a; Kriengchaiphorn, S., 2005; Phaogphongklai, A., 2010) นอกจากนั้นผลกระทบของการที่เด็กและเยาวชนอ่านหนังสือไม่ได้ หรือไม่คล่อง และอาจรวมถึงไม่สนใจ และไม่รักการอ่าน อาจขยายไป สู่ปัญหาอื่นๆ เช่น การติดโทรทัศน์ หรือติดเกม เป็นต้น

จังหวัดชัยภูมิ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านออกเขียนได้ของประชากรในจังหวัดยังมีมาก โดยเฉพาะเยาวชนในวัยศึกษา จากการประเมินการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2556 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งพบว่าทุกเขตพื้นที่การศึกษายังมีนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก และอ่านไม่คล่องจำนวนมาก ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาในเขต 1 ซึ่งถือว่าอยู่ในชุมชนในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ ซึ่งเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรและปัจจัยที่สนับสนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งยังเป็นที่ตั้งของแหล่งวิทยาการทางการศึกษาหลายแหล่งที่สามารถเป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ในการแก้ปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ในความตระหนักที่จะ

แก้ปัญหาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ได้เห็นนโยบายไว้ว่าภายในปีการศึกษา 2557 นักเรียนทุกคนในโรงเรียนทุกแห่งภายในเขตที่รับผิดชอบต้องอ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 100 ทำให้ผู้นำทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่างตระหนัก และร่วมหามาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน ซึ่งแนวทาง หรือรูปแบบการร่วมมือและการแก้ปัญหาดังกล่าว อย่างเป็นรูปธรรมที่จะทำให้เกิดชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทและช่วยกันหาทางแก้ปัญหาและเรียนรู้ไปพร้อมกันซึ่งจะก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง การร่วมผลักดันให้การอ่านหนังสือที่เป็นวาระแห่งชาติ ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นและปลูกฝังให้เด็กสนใจและรักการอ่านหนังสือชุมชนรับรู้และร่วมมือ โดยมียุทธศาสตร์ในการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาคือการไม่อ่านหนังสือของเด็ก และผู้ปกครองในชุมชน ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ภาควิชาเครือข่ายชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อหารูปแบบ หรือแม้กระทั่งการหาแนวทางส่งเสริมเพื่อให้เกิดความตระหนักที่แท้จริง เกิดกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกัน และรับผิดชอบร่วมกันของหน่วยงานทางการศึกษา สถาบันครอบครัว ต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์เพื่อการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคง และยั่งยืนในโอกาสต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งนี้ นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายการวิจัย (ป.1-3) ถือว่าเป็นวัยแห่งการเรียนรู้เริ่มแรกในระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กในวัยนี้สถาบันครอบครัวคือพ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการเตรียมความพร้อมในการอ่านให้กับเด็กหากพ่อแม่ผู้ปกครองเลือกใช้หนังสือที่เหมาะสมและใช้เวลาอ่านหนังสือกับเด็กอย่างมีคุณภาพฝึกฝนให้เด็กรักการอ่านและมีหนังสือเป็นกิจกรรมทำยามว่างเสมอจะเป็นการบ่มเพาะลักษณะนิสัยของการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับเด็ก ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และการดูแลรับผิดชอบนักเรียนซึ่งถือเป็นเยาวชนของชาติ จึงสนใจการทำวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาคือตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และเห็นรูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครองและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหา ปัจจัยเงื่อนไขการส่งเสริมการอ่านหนังสือของเด็ก
2. เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการอ่านหนังสือได้ โดยการมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 วงจรคือ วงจรการวิจัย ได้แก่ การเตรียมการ (Preparation) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Acting) การสังเกตผล (Observing) และการสะท้อนผล (Reflecting) และวงจรการพัฒนาด้วยการกระบวนการวนซ้ำดังวงจรแรก รวมทั้งสิ้นเป็น 10 ขั้นตอนการดำเนินงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของ Mills, G.E. (2007) ซึ่งจำแนกเป็นสามกลุ่มดังนี้ 1) แบบสังเกต (Observation Form) ทั้งแบบมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วม 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (IndeptInterview) หรือแบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) 3) แบบตรวจสอบหรือบันทึก (Examining/Records) เช่น บันทึกอนุทิน (Journal) แบบตรวจสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่เลือกใช้ในการวิจัยที่ได้จากการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้ง 10 ขั้นตอน จะนำมาวิเคราะห์ร่วมกันเป็นระยะๆ โดยจัดทำข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ต่างๆ โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลักในการแบ่งปรากฏการณ์และหาความถี่ของปรากฏการณ์ที่เกิด โดยแบ่งออกเป็น 6 สถานการณ์ คือ (1) การกระทำ (Acts) คือ การใช้ชีวิตประจำวัน การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆ ของบุคลากรที่ใช้ในการวิจัย (2) กิจกรรม (Activities) คือ การกระทำ หรือพฤติกรรมที่เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีลักษณะต่อเนื่อง (3) ความหมาย (Meaning) คือ คำอธิบายของบุคคลเกี่ยวกับการกระทำหรือกิจกรรม เพื่อทราบโลกทัศน์ ความเชื่อ และทัศนคติของชุมชน (4) ความสัมพันธ์ (Relationship) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนที่เกี่ยวข้อง จะได้ทราบความสัมพันธ์ ความขัดแย้ง และความเกี่ยวโยงของบุคลากร (5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Participation) คือ การปรับตัวบุคคล การให้ความร่วมมือ และยอมเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างกิจกรรมการบริหาร พร้อมจะเป็นพวกเดียวกันซึ่งจะทำให้ทราบความขัดแย้งและความราบรื่นได้ชัดเจน และ (6) สภาพสังคม (Setting) คือ ภาพรวมทุกแง่มุมที่สามารถบันทึกจากภาคสนามเกี่ยวกับกิจกรรมใน 10 ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การเขียนรายงานผลการวิจัย

นำเสนอรายงานในรูปแบบอิงแนวคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Approach) แสดงหลักฐานประกอบทั้งข้อมูล สถิติ ภาพถ่าย คำให้สัมภาษณ์ บทบันทึกจากการสังเกต บทวิเคราะห์ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นๆ มาแสดงประกอบการเล่าเรื่องเหตุการณ์แต่ละขั้นตอนเพื่อให้มีความชัดเจนและมองเห็นเป็นรูปธรรม ถึงสิ่งที่ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันสังเกตผล และร่วมกันสะท้อนผลนั้นว่าได้ผลเป็นอย่างไร ทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ ทำกันอย่างไร ทำไมเป็นเช่นนั้น เกิดการเรียนรู้ หรือมีทฤษฎีใหม่หรือองค์ความรู้ใหม่อะไรขึ้นมาจากกาปฏิบัติ ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับองค์กร มีข้อเสนอแนะอะไรและอย่างไร

สรุปผลการวิจัย

ผลการดำเนินงานในรอบที่ 1 ของการวิจัย

ผลการศึกษาสถานการณ์ปัญหา ปัจจัย เงื่อนไขการส่งเสริมการอ่านหนังสือของเด็ก รวมถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่เป็นสาเหตุให้เด็กขาดนิสัยรักการอ่าน พบว่าชุมชนเอื้ออาทรมีความร่วมไม้ร่วมมือของสมาชิกในชุมชน แต่ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับประถมศึกษาอ่านหนังสือไม่คล่องและไม่ค่อยมีเวลาอ่านหนังสือ เด็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับตายายที่อ่านหนังสือไม่ออกเนื่องจากบิดามารดาไปประกอบอาชีพในต่างจังหวัด เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์มากกว่าการอ่านหนังสือ เด็กอ่านหนังสือโดยถูกบังคับและขาดแรงจูงใจ ชุมชนไม่มีหนังสือ สถานที่อ่านหนังสือ แหล่งข้อมูลที่เป็นส่วนรวม ตลอดจนชุมชนไม่มีวิธีการอ่านส่วน สถานการณ์การจัดการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้องพบว่า หลังจากการสะท้อนภาพภายในโรงเรียน สรุปผลในชุมชนพื้นที่วิจัย สถานการณ์ในโรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง พบว่าโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการอ่านดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ธรรมชาติบางรายวิชาไม่ส่งเสริมการอ่าน ขาดการจัดให้เด็กเข้าถึงหนังสือของแต่ละห้องเรียน การคัดแยกหนังสือไม่เหมาะสมกับวัยและไม่สนองความต้องการของเด็ก เทคนิคการสอนอ่านของครูเป็นการบังคับอ่าน และขาดการจัดบรรยากาศภายในและนอกห้องเรียนเพื่อกระตุ้นการอ่านของเด็ก วิธีการอ่านของครูจะเป็นแบบอย่างให้กับเด็กมีน้อย เพราะครูสอนหลายวิชา มีภาระงานที่หลากหลาย ไม่มีเวลาให้กับกาอ่าน นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาบริบทของชุมชนต่อการอ่าน ทั้งในชุมชนหมู่บ้านและสถานศึกษา สามารถสรุปความเหมือนและความต่างระหว่างชุมชนกับโรงเรียนได้ ดังนี้

1. สถานที่/แหล่งการเรียนรู้
 - ชุมชนไม่มี
 - โรงเรียนมีแต่ยังไม่ได้จัดบรรยากาศให้เด็กเข้าถึงง่ายรวมถึงมุมหนังสือในห้องเรียนแต่ละห้องหนังสือ
2. คน/ทรัพยากรมนุษย์ที่ช่วยพัฒนาด้านการอ่าน
 - ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่อ่านหนังสือให้บุตรหลานฟังและอ่านหนังสือไม่คล่อง
 - โรงเรียนมีวิธีการอ่านของครูที่จะเป็นแบบอย่างให้กับเด็กไม่ต่อเนื่อง
3. สภาพการจัดการเรียนการสอน
 - ผู้ปกครองไม่สอนการอ่านให้พี่สอนน้องบ้างและเด็กขาดที่พึ่งพา
 - โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่เน้นสาระการเรียนรู้รายวิชาเป็นหลักส่วนการอ่านเป็นเพียงกิจกรรมเสริมพิเศษเท่านั้น
4. กิจกรรมการอ่าน
 - บ้าน ชุมชนไม่มีการจัดกิจกรรมการอ่าน
 - โรงเรียนจัดกิจกรรมการอ่านแต่ไม่ต่อเนื่อง

จากข้อมูลการสังเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของสภาพชุมชน และหน่วยโรงเรียนสามารถสรุปประเด็นต่างๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการทำงานในระยะที่ 2 ได้ดังนี้

1. ขาดงบประมาณในการดำเนินการ
 2. ผู้ปกครองไม่มีเวลาได้ใกล้ชิดกับลูก
 3. จำนวนหนังสือต่อการให้บริการนักเรียน และคุณภาพหนังสือที่กระตุ้นความสนใจของเด็ก
- ไม่เพียงพอ
4. ผู้ปกครองและชุมชนไม่มีหนังสืออ่านเสริมให้กับเด็ก
 5. ครู ผู้ปกครองและชุมชนขาดการประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม
 6. โครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านที่ผ่านมาขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและจริงจัง
 7. ขาดรูปแบบและกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

แนวทางการวางแผนใหม่เพื่อขับเคลื่อนส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการนำไปปฏิบัติในแผนงานระยะที่ 2 มีดังนี้

1. วิธีการอ่าน
 - ชุมชน-จิตอาสา (ระบุชื่อ-จำนวนที่ชัดเจนและจัดโครงสร้าง)
 - โรงเรียน มอบหมายให้ครูที่คนมีส่วนร่วมกำหนดเป็นจุดเน้นของสถานศึกษา
2. การจัดเวลา/กิจกรรม
 - ชุมชนจัดอย่างไร ใครรับผิดชอบ
 - โรงเรียนกำหนดห้วงเวลาและครูรับผิดชอบที่ชัดเจนจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม
3. การจัดสถานที่
 - ชุมชนจัดสถานที่อย่างไร ใครรับผิดชอบสถานที่นั้นๆรวมถึงการจัดบรรยากาศในชุมชน

- โรงเรียนจัดห้องสมุดมุมหนังสือและบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่านหนังสือของเด็ก

4. การจัดการหนังสือ

- ชุมชนจัดการหนังสืออย่างไร ใครรับผิดชอบ
- โรงเรียนจัดการหนังสือโดยการจัดหา สำรวจความสนใจและความต้องการและการเก็บรักษา

5. การเสริมแรง

- ชุมชนประกาศยกย่องชมเชยบุคคลตัวอย่างของชุมชนทั้งเด็กผู้ปกครองและผู้นำจิตอาสา
- โรงเรียนให้รางวัล ประกาศเกียรติคุณนักเรียนนักอ่านแห่งปี

การวางแผนดำเนินกิจกรรมระยะที่ 2 จำแนกได้ ดังนี้

1. กิจกรรมประชุมครู ผู้ปกครอง ชุมชน พระภิกษุสงฆ์ แกนนำเยาวชนนักเรียน/นักศึกษา
 - เพื่อทำความเข้าใจแผนงานระยะที่ 2
 - นิมนต์พระสงฆ์เทศนาเรื่องพรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4
2. อ่านหนังสือให้เด็กฟัง(สำหรับครอบครัวที่พร้อม)
 - พ่อ แม่ อ่านให้ฟัง
 - ผู้ปกครองหรือญาติอ่านให้เด็กฟัง อ่านทุกวัน วันละ 30 นาที
3. สร้างห้องสมุดประจำหมู่บ้าน(สำหรับครอบครัวไม่พร้อมชุมชนต้องช่วย)กระจายไปตาม

คุ้มต่างๆ

- จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการอ่านหนังสือ
- เพื่อนบ้านเอื้อสถานที่ให้ด้วยความเต็มใจ
- ชุมชนช่วยกันชวนเด็กมาอ่านหนังสือ
- ชุมชนช่วยกันให้รางวัลเด็กที่มาอ่านหนังสือด้วยขนมหรือน้ำหวาน
- ชุมชนช่วยกันบริจาคหนังสือ
- ชุมชนช่วยกันอย่างเสมอดันเสมอปลาย

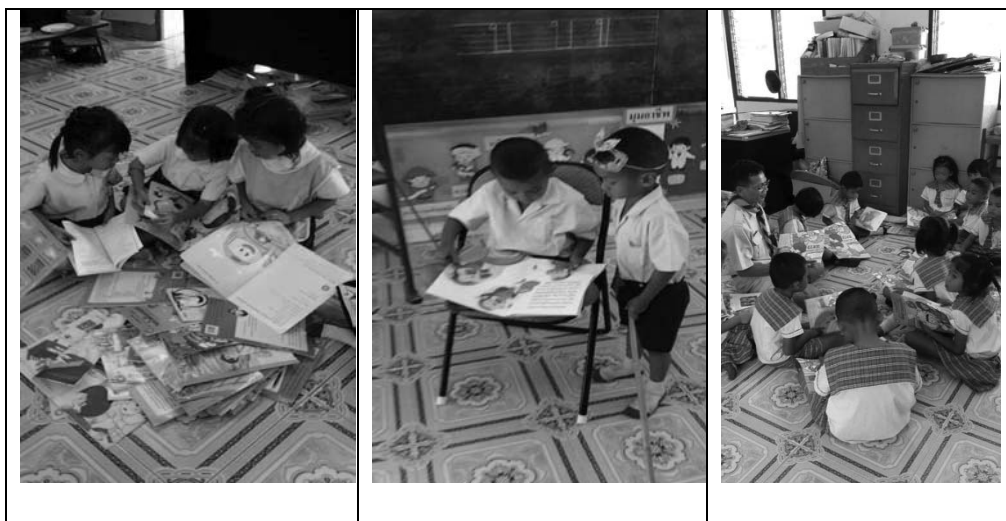
4. จัดห้องสมุดประจำโรงเรียน

- จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการอ่านหนังสือ
- จัดซื้อหนังสือนิทานที่น่าสนใจ นำอ่านและมีสาระ
- ครูช่วยอ่านให้เด็กฟัง (เมตตา พุดจาดี มีความตั้งใจ อุทิศให้ชุมชน)
- ครูนำสื่อคนต้นแบบ (คนที่มีนิสัยรักการอ่าน) ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ อย่างไร และขอให้เป็นจิตอาสาให้ชุมชนด้วย
- ครูให้รางวัลแก่เด็กที่ชอบอ่านหนังสือ
- ครูช่วยเหลือนักเรียนอย่างเสมอดันเสมอปลาย
- ชุมชน-จิตอาสา
- โรงเรียน มอบหมายให้ครูที่คนมีส่วนร่วมกำหนดเป็นจุดเน้นของสถานศึกษา

ผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 ของการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการอ่านหนังสือได้ โดยการมีส่วนร่วมได้แนวทางการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการอ่านหนังสือได้โดยการมีส่วนร่วมสรุปได้ ดังนี้ 1) การจัดหาหรือระดม

ทรัพยากรหนังสือเพื่อเด็กทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพหนังสือ 2) การร่วมมืออย่างเข้มแข็งของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในกิจกรรม ต่อไปนี้ (1) การเป็นแบบอย่างด้านการอ่าน (Modeling) (2) การร่วมปลูกฝัง เรื่องการอ่านอย่างต่อเนื่อง (Cultivating) และท้ายสุด 3) คือการสร้างค่านิยมการอ่านเชิงประจักษ์ผ่านกิจกรรม ร่วมกันอ่าน(Value Clarification)

ภาพที่ 1 กิจกรรมรักการอ่านในโรงเรียน

1) การเป็นแบบอย่าง (Modeling) พบว่า จากการที่มีผู้ดูแลที่มี ในการอ่านหนังสือของเด็กๆ อีกทั้ง เยาวชนรุ่นพี่ผู้ดูแลอื่นๆในชุมชนที่มีจิตอาสาที่จะเข้ามาดูแลการอ่าน ซึ่งยังไม่เคยมีโอกาสดำเนินการร่วมกันใน ลักษณะนี้มาก่อน เกี่ยวกับการต้องดูแล และให้คำแนะนำ รวมทั้งการอ่านหนังสือให้คนอื่นฟังมาก่อน ทำให้ บุคคลเหล่านี้มีการพัฒนาตนเองโดยการศึกษาจากเอกสารและตำราเพิ่มเติมมากขึ้น

2) การปลูกฝัง (Inculcating) พบว่า ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กนั้น ครูผู้ดูแล เด็กยังใช้วิธีการบูรณาการกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกันโดยไม่มีการจัดทำแผนการสอนเหมือนในช่วงที่ผ่านมา โดย พบว่าครูได้จัดหาหนังสือนิทานมาเล่าให้เด็กฟังซึ่งหนังสือเหล่านี้ได้มาจากโครงการวิจัยจัดหา การขอรับ บริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป และรวมถึงในบางครั้งได้นำเด็กนักเรียนไปที่ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้ดู วิถีทัศน์เกี่ยวกับนิทานและสารคดีต่างๆ สำหรับเด็ก รวมทั้งการที่ครูได้อุทิศตนให้กับการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ เช่นในบางครั้งที่ผู้ปกครองนักเรียนไม่สามารถมารับเด็กนักเรียนกลับบ้านได้ ครูก็จะให้นักเรียนนอนที่บ้านของตน และให้การดูแลดูแลสุขภาพของตน หรือการติดตามการทำให้ขาดสอน ครูก็จะมาดเชยพิเศษให้โดยไม่คิด ค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมใดๆทั้งสิ้น เป็นต้น ตลอดจนการดูแลอย่างต่อเนื่องจากโรงเรียนของผู้ปกครองและรุ่นพี่ สิ่ง เหล่านี้เป็นการที่โรงเรียนได้ปลูกฝัง บ่มเพาะให้นักเรียนได้สนใจการอ่านหนังสือ และการเรียนรู้

3) การสร้างค่านิยมเชิงประจักษ์ (Value Clarification) พบว่า ในด้านการพัฒนาสมรรถนะของเด็ก ด้านการสร้างนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมย่อยในโครงการ ช่วยส่งเสริมให้กับนักเรียนในทุกด้านทั้ง สุขภาพกาย และสุขภาพจิต และด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กนักเรียนเหล่านั้นด้วย โครงการวิจัยมีการ ดำเนินการโดยการบูรณาการงานทุกด้านเข้าด้วยกัน ผ่านกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังกล่าวข้างต้น ทั้งกิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมวางทำงานอ่านทุกวัน กิจกรรมนำหนังสือไปอ่านที่บ้าน กิจกรรม พี่สอนน้อง กิจกรรมทั้งหลายเหล่านี้มีการบันทึกผลการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นเอกสารและบันทึกการอ่าน

ของนักเรียนในแต่ละวันอีกด้วย ถือเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดคุณค่า เกิดค่าประจักษ์ในการร่วมทำเรื่องราวการเกิดนิสัยรักการอ่านให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น ด้วยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ที่เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกกิจกรรมด้วยการวางฐานรูปแบบที่สอดคล้องทำให้การดำเนินงานสัมฤทธิ์ผลด้วยพอใจของทุกฝ่ายทั้งที่มิวิจัย ผู้ปกครอง ชุมชน และตัวนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในโครงการ

เหตุปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการวิจัย

1. ทีมวิจัยที่มีความเข้าใจ และยินดีเข้าร่วมกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมของทั้งผู้ปกครอง และชุมชน
3. ชุมชน/สถานที่ และผู้นำชุมชนมีความยินดีต้อนรับโครงการวิจัย
4. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
5. ศักยภาพของครู
6. ความตระหนักในหน้าที่ครู

ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการวิจัย

1. การทำงานโดยการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกภาคส่วนเป็นการเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมการเกิดความตระหนัก และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพิ่มมากขึ้น
2. การสร้างและหล่อหลอมนิสัยรักการอ่านควรปลูกฝังในวัยเยาว์ และร่วมด้วยกันทุกฝ่าย ทั้งการเป็นแบบอย่าง การอบรมสั่งสอน และการทำกิจกรรมเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

การผลการวิจัยพบว่า การจัดหาหรือระดมทรัพยากรหนังสือเพื่อเด็กทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพหนังสือ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากกับการเกิดนิสัยและแรงจูงใจในการอ่าน ทั้งนี้ เนื่องมาจากการอ่านเป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ทุกประเภท หนังสือที่ดี และจำนวนพอเหมาะแก่ช่วงวัย จะทำให้คนอ่านมีความคิดที่แตกฉาน มีความสามารถในการคิด และติดเป็นความเคยชินต่อการรักการอ่านต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bolt, D.E. (1992) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเลือกหนังสือไว้ที่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย ระดับการศึกษาของบิดามารดา ที่ตั้งของโรงเรียน (ในเมืองและในชนบท) เพศ ระดับชั้นเรียน และอายุ ที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียน รวมถึงการศึกษาตัวแปร จากครอบครัวด้านนิสัยรักการอ่านของบิดามารดา พี่เลี้ยง ความคาดหวังของบิดามารดา การใช้เวลาว่างในการอ่านของเด็ก การเข้าถึงและการใช้วัสดุในการอ่าน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของ นักเรียน เกรด 4, 6 และ 8 จำนวน 314 คน จากโรงเรียนในเมืองนิวฟาวด์แลนด์และเมืองลาบราดอร์ ประเทศแคนาดา โดยเป็นโรงเรียนในเมือง 2 โรงเรียนและโรงเรียนในชนบท 5 โรงเรียน รวมไปถึงผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนดังกล่าวด้วย ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการอ่านที่บ้านของนักเรียนมีอิทธิพลในทางบวกต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญคือ ระดับการศึกษาของบิดามารดา สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่างๆ ได้แก่ นิสัยรักการอ่านของบิดามารดา การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากวัสดุเพื่อการอ่าน และความคาดหวังของบิดามารดา

นอกจากนั้น ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนที่จะต้องผลักดันให้เกิดนิสัยรักการอ่าน จะมีอิทธิพลต่อการอ่านหนังสือของนักเรียนเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวและสิ่งแวดล้อมในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Neuman, S.B. (1986, pp.338-339) ศึกษาสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่มีผลโดยตรงกับ การใช้เวลาว่างของนักเรียน เกรด 5 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน เกรด 5 จำนวน 254 คน และผู้ปกครองจำนวน 84 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียน เกรด 5 อ่านหนังสือในเวลาว่างเฉลี่ย 2.33 เล่มต่อเดือน เด็กผู้หญิง

อ่านมากกว่าเด็กผู้ชาย เวลาว่างในการอ่านแต่ละครั้ง เฉลี่ย 15 นาทีต่อวัน เด็กมักจะใช้เวลาก่อนนอนและช่วงเวลาพักผ่อนกับครอบครัวเป็นช่วงเวลาในการอ่านมากที่สุด ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนการอ่านสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างในการอ่านของเด็ก นอกจากนั้น Liu, Shung-Yi Sandy (1992) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการอ่านซึ่งประกอบด้วย ภูมิหลังของครอบครัว การกระตุ้นจากครอบครัว เวลาในการอ่าน และลักษณะทางจิตสังคม ได้แก่ ความวิตกกังวล มโนทัศน์แห่งตน ความเชื่ออำนาจในตนและแรงจูงใจในการเรียนโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนระดับไฮสคูลจำนวน 1,849 คน แบ่งเป็นนักเรียนหญิง 1,003 คน นักเรียนชาย 846 คน จากผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลังของครอบครัว มโนทัศน์แห่งตนความเชื่ออำนาจในตนและเวลาในการอ่าน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน การกระตุ้นจากครอบครัวและแรงจูงใจในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน ส่วนความวิตกกังวล มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการอ่าน รวมทั้ง Steltenkamp, C.J. (1992) ศึกษาทัศนคติและนิสัยการอ่านของนักเรียนระดับไฮสคูล จากการสอบถามสิ่งที่อ่าน ความพึงพอใจ สภาพแวดล้อมในการอ่านจากครอบครัว เพื่อน และโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีการอ่านสิ่งพิมพ์มาก โดยอ่านนิตยสารมากที่สุด นักเรียนที่อ่านมากเป็นผู้ชอบอ่านและได้รับการส่งเสริมให้รักการอ่านจากที่บ้าน นักเรียนเหล่านี้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีเพื่อนๆ ชอบอ่าน นอกจากนี้ ยังพบว่าความสนใจอ่านขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือและความสนใจของเพื่อน ประสบการณ์จากการอ่านที่ร่วมกับครอบครัว และเพื่อนมีส่วนช่วยให้เกิดความชอบอ่านในห้องเรียนอีกด้วย เช่นเดียวกันกับ Puangpetch, D. (1998) ได้ศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 416 คน การวิจัยนี้ได้แบ่งการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการให้ความรู้ ด้านการเป็นตัวอย่าง ด้านการเสริมแรง และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาทั้ง 4 ด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านในระดับปานกลางนักเรียนหญิงได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยรวมพบว่าจากด้านการให้ความรู้ ด้านการเป็นตัวอย่าง ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนหญิงมีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนชาย และการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่าน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้ง 4 ด้าน ทำนายนิสัยรักการอ่านได้ดีกว่าการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพียงด้านเดียว โดยที่การจัดสภาพแวดล้อมเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายได้สูงสุด ส่วนองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการสร้างนิสัยรักการอ่าน Bubphawong, T. (2003) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 605 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านการส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครองกับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กันสูงสุด การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมากที่สุด และความสำคัญของตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวแปร ที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่ามีตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยการส่งเสริมการอ่านที่บ้านของ ผู้ปกครองส่งผลเป็นอันดับ 1 การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนส่งผลเป็นอันดับ 2 การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง ส่งผลเป็นอันดับ 3 และการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครอง ส่งผลเป็นอันดับ 4 ดังนั้น ในการปลูกฝังหรือพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายดูแลกันอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะครูและผู้ปกครองควรมีแผนพัฒนานักเรียน ร่วมกัน โดยผู้ปกครองต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการอ่าน กล่าวคือ อ่านหนังสือให้เด็กเห็นเป็นประจำ และควรจัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของเด็กไว้ที่บ้าน เช่นเดียวกันกับ Kriengchaiphorn, S. (2005) ศึกษาองค์ประกอบที่มี

อิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร คือ 1) องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ ครอบครัว สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและสังคม 2) องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยในการเรียน บุคลิกภาพและแรงจูงใจในการอ่าน 3) องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครองจำนวนพี่น้อง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง 4) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด และการสนับสนุนด้านการอ่านของครู และ 5) องค์ประกอบด้านสังคม ได้แก่ การรับสื่อและสิ่งพิมพ์ และการใช้เทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 316 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ นิสัยในการเรียน แรงจูงใจในการอ่าน การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด การสนับสนุนด้านการอ่านของครู การรับสื่อและสิ่งพิมพ์ และการใช้เทคโนโลยี องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน เรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ การสนับสนุน ด้านการอ่านของครูในโรงเรียน แรงจูงใจในการอ่าน การใช้เทคโนโลยี การรับสื่อและสิ่งพิมพ์ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งจาก ผลการศึกษาการวิจัยเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการออกแบบและดำเนิน กิจกรรมการวิจัยในครั้งนี้อย่างมากเพราะกิจกรรมมุ่งสร้างความสัมพันธ์ในทุกระดับทั้งในครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาต่อการเป็นแบบอย่าง การร่วมปลูกฝัง และการสร้างค่านิยมเชิงประจักษ์ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีกิจกรรมประชุมครู ผู้ปกครอง ชุมชน พระภิกษุสงฆ์ แกนนำเยาวชนนักเรียน/นักศึกษา และผู้เกี่ยวข้องให้ สนับสนุนโครงการรักการอ่านต่อไปให้ต่อเนื่องและยั่งยืนในที่สุด
2. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง (สำหรับครอบครัวที่พร้อม) โดยพ่อ แม่ อ่านให้ฟัง หรือผู้ปกครองหรือญาติอ่านให้เด็กฟัง อ่านทุกวัน อย่างน้อยวันละ 30 นาที ควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้รางวัลเสริมแรง และสนับสนุนด้านหนังสือที่เป็นปัจจัยหลักของการอ่านอย่างต่อเนื่อง
3. ควรสร้างห้องสมุดประจำหมู่บ้าน (สำหรับครอบครัวไม่พร้อมชุมชนต้องช่วย) กระจายไปตามคุ้มต่างๆ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการอ่านหนังสือเพื่อนบ้านเอื้อสถานที่ให้ด้วยความเต็มใจ ชุมชนช่วยกันชวนเด็กมาอ่านหนังสือ
4. ชุมชนควรช่วยกันให้รางวัลเด็กที่มากอ่านหนังสือ ช่วยกันบริจาคหนังสือ หรือมีโครงการผ้าป่าหนังสือมาสนับสนุนการอ่านอย่างเสมอต้นเสมอปลายต่อไป
5. การดำเนินการห้องสมุดประจำโรงเรียน ควรอำนวยความสะดวกต่อการยืมหนังสือได้ตลอดเวลา รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการอ่านหนังสือ การจัดซื้อหนังสือนิทานที่น่าสนใจ น่าอ่านและมีสาระ มีครูช่วยอ่านให้เด็กฟังอย่างเมตตา พุดจาดี มีความตั้งใจ อุทิศเวลาให้กับศิษย์
6. ควรมีการนำสื่อคนต้นแบบคนที่มีนิสัยรักการอ่านที่ประสบความสำเร็จในการเรียน เช่น รุ่นพี่ มาเล่าประสบการณ์ให้น้องๆ ฟัง ครูให้รางวัลแก่เด็กที่ชอบอ่านหนังสือ และครูช่วยเหลือนักเรียนอย่างเสมอต้นเสมอปลายเพื่อการต่อยอดที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ชุมชนและสังคมในชนบทมีการอ่านในชีวิตประจำวัน ค่อนข้างน้อย
2. ควรออกแบบกระบวนการพัฒนาการอ่านให้กับนักเรียนที่อ่านหนังสือยังไม่คล่อง เก็บข้อมูลระยะเวลาการพัฒนาแบบมีช่วงเวลาเก็บข้อมูลได้มากขึ้นทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และเป็นการช่วยเหลืออย่างแท้จริงไปพร้อมกับการทำวิจัย
3. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณต่อการอ่านหนังสือของเด็ก และเยาวชน รวมถึงปริมาณการอ่านหนังสือของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างชัดเจนด้านปริมาณการอ่านต่อวันต่อเดือนและต่อปี

References

- Bolt, Dianne Elizabeth. (1992). **The Identification of Home Literacy Factors and Their Relationship to Middle Grade students' Reading Achievement**. M.A. (Education). NEW Foundland : Memorial University of New Foundland.
- Bubphawong, T. (2003). **Some factors affecting reading habits of mathayom suksa three Students Educational Opportunity Extension School in Saraburi Province**. Education : Master's degree thesis Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Education, Ministry. (2003 a). **National Education Act, BE 2551 1999 and amended (Issue 2) 2002**. Bangkok : Shipping and parcel organization.
- _____. (2003 b). **Promotion of reading habits**. Bangkok : Ministry of Education, Office of Academic Affairs and Educational standards, Office of the Basic Education Commission.
- Khuphiranan, C. (1999). **Reading techniques**. Bangkok : Silpa Bharana.
- Kriengchaiphorn, S. (2005). **Elements influencing reading habits of students in grade 3 Schools Nak Nawa, Patum, Suan Luang District, Bangkok**. Master's thesis Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Liu, Shung-Yi Sandy. (1992). **Familial and Psychological Effects on Students' Reading Achievement : linear Structural Relation (LSREL) Approach**. Ph.D. (Education) Michigan : University of Illinois at Urbana Champaign.
- Mills, G.E. (2007). **Action research: A guide for the teacher researcher**. (3 rd ed.). New Jersey : Merrill Prentice Hall.
- Na Phatthalung, S. (2008). **The result of using the book to read and teach the fairy tale series to promote basic virtues Aspects that affect reading comprehension of Prathom Suksa 6 students at Prachauthit School Ban Khok Muang, Nong Chik District, Pattani Province, District 1**. Pattani : Office of Educational Service Area Pattani District 1.
- National Statistics, Office. (2009). **Summary of important results. Survey of population reading. 2008**. Bangkok : Bangkok Blog.
- Neuman, Susan B. (1986, January). The Home Environment and Fifth Grade Student Leisure Reading. **The Elementary School Journal**, 86(3), 335-342.

- Phaogphongklai, A. (2010). **Reading habits, official environment at school and at home of Students Secondary level Shepherd the demonstration school under the university in Bangkok.** Master thesis Master of Arts, Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Puangpetch, D. (1998). **Promotion of reading habits from families of grade 6 students Schools in Bangkok.** Master of Arts Master of Arts, Graduate School Srinakharinwirot University.
- Saaram, B. (2009). **Development of operations to promote reading habits of school students.**Ban Nong Thap, Nam Yuen District, Ubon Ratchathani Province. Degree of Master of Education, University Maha Sarakham.
- Steltenkamp, C.J. (1992). **Habits Attitudes and Experiences : A Study of Secondary Students' Reading.** Ph.D. Michigan : Michigan State University.